

(i) Printed Pages : 4

Roll No. ....

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

0	4	8	2
---	---	---	---

Exam. Code :

0	0	0	5
---	---	---	---

B.A./B.Sc. (General) 5th Semester
(2122)

COMPARATIVE STUDY OF RELIGION (In all Mediums)

Paper—V : Religious Reform Movements in Modern India

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 90

- Note :— (1) The candidate will be required to attempt five questions.
(2) Question No. I is compulsory. Attempt any nine questions. Each question carries 2 marks.
(3) Attempt four essay type questions, one from each of the four units. Each question carries 18 marks.

I. Answer any nine questions of the following in about 25-30 words each :

- (1) What do you know about the Collage Party of the Aryas ?
- (2) What is the importance of the *Satyarath Prakash* ?
- (3) Who was Novin Chandra Rai ?
- (4) When and where was the Kanya Mahavidyalaya set up ?
- (5) Give two religious objectives of the Singh Sabha.
- (6) Give two religious beliefs of the Namdhari sect.
- (7) What was the objective in setting up the Chief Khalsa Diwan ?
- (8) Who was Pandit Lekh Ram ?
- (9) Who was Mirza Ghulam Ahmad ?
- (10) Mention two religious objectives of the Anjumans.
- (11) What is the contribution of Sir Syed Ahmad Khan in the field of education ?
- (12) Mention two literary works of Bhai Kahn Singh Nabha.

9×2=18

UNIT—I

- II. What do you know about the leaders and principles of the Brahma Samaj? 18
- III. How did the Arya Samaj contribute to Indian society and religion? 18

UNIT—II

- IV. Examine the social and religious contribution of the Singh Sabha movement to the Sikh community. 18
- V. Critically analyse the role of the leadership in moulding the Namdharis. 18

UNIT—III

- VI. Give an account of the contribution of the Ahmadiyahs. 18
- VII. Critically examine the ideology (principles) of the Anjumans. How did it impact the Muslim society? 18

UNIT—IV

- VIII. Critically analyse the contribution of Sir Syed Ahmad Khan in the fields of education and politics. 18
- IX. Highlight the Bhai Kahn Singh Nabha's views regarding society, religion and polity. 18

(हिन्दी माध्यम)

- नोट :- (1) विद्यार्थियों को पाँच प्रश्न करने होंगे।
(2) प्रश्न सं. I अनिवार्य है। किन्हीं नौ प्रश्नों के उत्तर दीजिए। प्रत्येक प्रश्न के 2 अंक हैं।
(3) चार निबंधात्मक प्रश्नों के उत्तर दीजिए, चार यूनिटों में से प्रत्येक में से एक प्रश्न करें। प्रत्येक प्रश्न के 18 अंक हैं।

I. निम्नलिखित में से किन्हीं नौ प्रश्नों के उत्तर लगभग 25-30 शब्दों में दीजिए :

- (1) आर्यों की कोलाज पार्टी के बारे में आप क्या जानते हैं ?
- (2) सत्यरथ प्रकाश का क्या महत्व है ?
- (3) नोवीन चन्द्र राय कौन थे ?
- (4) कन्या महाविद्यालय की स्थापना कब और कहाँ हुई थी ?
- (5) सिंह सभा के दो धार्मिक उद्देश्य बताइए।
- (6) नामधारी सम्प्रदाय की दो धार्मिक मान्यताएँ दीजिए।
- (7) प्रमुख खालसा दीवान की स्थापना का उद्देश्य क्या था ?
- (8) पंडित लेखराम कौन थे ?

- (9) मिर्जा गुलाम अहमद कौन थे ?
 (10) अंजुमनों के दो धार्मिक उद्देश्यों का उल्लेख कीजिए।
 (11) शिक्षा के क्षेत्र में सर सैयद अहमद खान का क्या योगदान है ?
 (12) भाई काहन सिंह नाभा की दो साहित्यिक कृतियों का उल्लेख कीजिए।

9×2=18

यूनिट-I

- II. ब्रह्म समाज के नेताओं और सिद्धांतों के बारे में आप क्या जानते हैं ? 18
 III. भारतीय समाज और धर्म में आर्य समाज ने किस प्रकार योगदान दिया है ? 18

यूनिट-II

- IV. सिक्ख समुदाय के लिए सिंह सभा आंदोलन के सामाजिक और धार्मिक योगदान का परीक्षण कीजिए। 18
 V. नामधारियों को ढालने में नेतृत्व की भूमिका का समालोचनात्मक विश्लेषण कीजिए। 18

यूनिट-III

- VI. अहमदियों के योगदान का विवरण दीजिए। 18
 VII. अंजुमनों की विचारधारा (सिद्धांतों) का समालोचनात्मक परीक्षण कीजिए। इसका मुस्लिम समाज पर क्या प्रभाव पड़ा ? 18

यूनिट-IV

- VIII. शिक्षा और राजनीति के क्षेत्र में सर सैयद अहमद खान के योगदान का आलोचनात्मक विश्लेषण कीजिए। 18
 IX. समाज, धर्म और राजनीति के बारे में भाई काहन सिंह नाभा के विचारों पर प्रकाश डालिए। 18

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

- ਨੋਟ :— (1) ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਹਨ।
 (2) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. I ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੇ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 2 ਅੰਕ ਹਨ।
 (3) ਚਾਰ ਨਿਬੰਧ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਓ, ਚਾਰ ਯੂਨਿਟਾਂ ਹਰੇਕ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੇ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 18 ਅੰਕ ਹਨ।
- I. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਿਸੇ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ ਲਗਭਗ 25-30 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਓ :
- (1) ਆਰੀਆਂ ਕੀ ਕੋਲਾਜ ਪਾਰਟੀ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ?
 (2) ਸਤਿਆਗ੍ਰਹ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ ?

- (3) ਨੋਵਿਨ ਚੰਦਰ ਰਾਏ ਕੌਣ ਸੀ ?
- (4) ਕੰਨਿਆ ਮਹਾਵਿਦਿਆਲਿਆ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿੱਥੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ?
- (5) ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਦੇ ਦੋ ਧਾਰਮਿਕ ਉਦੇਸ਼ ਦੱਸੋ।
- (6) ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਪਰਦਾ ਦੇ ਦੋ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿਓ।
- (7) ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕੀ ਸੀ ?
- (8) ਪੰਡਿਤ ਲੇਖ ਰਾਮ ਕੌਣ ਸੀ ?
- (9) ਮਿਰਜ਼ਾ ਗੁਲਾਮ ਅਹਿਮਦ ਕੌਣ ਸੀ ?
- (10) ਅੰਜੁਮਨ ਦੇ ਦੋ ਧਾਰਮਿਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰੋ।
- (11) ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਰ ਸੱਯਦ ਅਹਿਮਦ ਖਾਨ ਦਾ ਕੀ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ ?
- (12) ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਦੀਆਂ ਦੋ ਸਾਹਿਤਕ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰੋ। 9×2=18

ਯੂਨਿਟ-1

- II. ਬ੍ਰਹਮੋ ਸਮਾਜ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ? 18
- III. ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜ ਨੇ ਕਿਵੇਂ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ? 18

ਯੂਨਿਟ-II

- IV. ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਲਈ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਹਿਰ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਯੋਗਦਾਨ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ। 18
- V. ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਢਾਲਣ ਵਿੱਚ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-III

- VI. ਅਹਿਮਦੀਆ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦਾ ਵਿਵਰਣ ਦਿਓ। 18
- VII. ਅੰਜੁਮਨਾਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ (ਸਿਧਾਂਤਾਂ) ਦੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਜਾਂਚ ਕਰੋ। ਇਸ ਦਾ ਮੁਸਲਿਮ ਸਮਾਜ 'ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ ? 18

ਯੂਨਿਟ-IV

- VIII. ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰ ਸੱਯਦ ਅਹਿਮਦ ਖਾਨ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰੋ। 18
- IX. ਸਮਾਜ, ਧਰਮ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਬਾਰੇ ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰੋ। 18